

ei sînt respinși atît de marele public cît și de marea majoritate a interpreților. Cu alte cuvinte, Șerban Nichifor este un *compozitor cerut*, de o seninătate rossiniană, cu multe, — poate prea multe... — izbînzi, cu vocația unei arte pline de sensibilitate și lirism, dar și cu pagini de o vitalitate contaminantă! În *Simfonia a II-a* „traiecul sonor sugerează sensul ciclic al scurgerii timpului, marcînd momentul transformării anotimpurilor extreme: trecerea din Iarnă spre Primăvară. Celula generatoare va traversa astfel mai multe medii sonore — etape bine diferențiate ale unei evoluții culminînd în final cu apoteoza reinvierii naturii sub impulsul benefic al Primăverii”, — după cum ne mărturisește compozitorul însuși, în programul de sală al concertului respectiv. La care am adăuga că *Simfonia a II-a este o eufonie a colindelor, a înlănțuirii de imnuri neobizantine, a purității sonore, a „consonanțelor voite” încit, fără exagerare, ea poate fi considerată o operă bucolică, de o „luminozitate torențială”, dar și cu acea nuanță tainică a coloritului arhaic, evocator, ducîndu-ne cu gîndurile la vremuri de mult uitate, la acele timpuri, parcă imemoriale, în care s-au înfrățit, precum astrele în Calea Robilor, despărțindu-se ca să se reîntîlnească, dorul și cu dragostea, buna înțelegere între inimi cu aromele vivifiante, ale unei naturi în setea explozivă a inverzirii!*

Tălmăcirea simfoniei a fost *emoționantă*; o datorăm maestrului Mircea Basarab — cel care ne-a dăruit atîtea prime audiții de muzică românească scrisă în „evul aprins” cîntat de Nicolae Labiș. Tot el ne-a oferit o prezentare, plină de vigoare și cu o precizie ritmică ieșită din comun, a *Dansurilor poloviene* de Borodin — secundat almirabil de Vasile Pîntea, dirijorul corului Filarmonicii. Solistul concertului a fost artistul poporului Ion Voicu, inegalabil în *Concertul pentru vioară și orchestră nr. 2, op. 22*, de Henryk Wieniawski, evidențiind un ton expresiv și o tehnică strălucitoare, asociate convingător unui stil romantic, unde fantezia debordantă umbrește disciplina de fier a compozisticii clasice, dar, din nefericire, nu întotdeauna în consonanță cu ceea ce numim, în general vorbind, mult dorita profunzime a ideilor și sentimentelor generate. Dincolo de aceste considerente putem spune că... *filarmonica „George Enescu”... a fost la înălțime!*

Doru POPOVICI

Lazar Berman

Prezența pianistului sovietic Lazar Berman în simfonicele Filarmonicii din 25, 26 și 27 aprilie s-a constituit într-un veritabil eveniment artistic. Dincolo însă de reacția caldă a unui public numeros și entuziast, versiunile oarecum insolite ale *Concertelor de Mendelssohn-Bartholdy* și *Ceaicovski* au stîrnit, după cum era de așteptat, comentarii divergente, deconcentrînd pe cei ce nu s-au lăsat purtați de vraja atît de incitantei *regîndiri* a partiturilor, clădită pe o temeinică elaborare a construcției frazelor, a reliefulurilor melodice și a clarității planurilor sonore. Este cazul să o spunem din capul locului că ni s-a oferit privilegiul de a-l fi urmărit pe viu (și nu doar prin intermediul discurilor sale, fie ele și de la Carnegie Hall) pe un muzician dintre cei Mari, ce prin modelarea erudită a sunetului a reușit să imorime Ate-noului Român atmosfera unui lăcaș artistic de prestigiu.

Este pilduitoare la artist acea capacitate de a se asculta continuu, de a-și conștientiza nuanțele juste ale trăirilor sufletești și a le traduce în teuseuri adecvate; și altfel spus, de a făuri prin intermediul clapelor o rostire expresivă și explicită, realizată printr-o atitudine calmă, necesară unei eficiente folosiri a aparatului muscular.

Redarea spiritului celor două opusuri romantice ne-a apărut ca fiind pe deplin valabilă, ștergînd acea impresie de discurs poate prea căutat cu care am

rămas după *Concertele* de Mozart și Brahms din anul trecut. Dacă ar fi să dăm glas unui plus de exigență (în astfel de momente nu tocmai nimerit), am spune că ne-au nedumerit unele pasagerie grăbiri sau sonorități prea apăsate, ivite atunci cînd voluptatea etalării unei uluitoare bravuri tîdea să treacă pe primul plan. Astfel de aspecte rămîn totuși, la Berman, neesențiale față de judicioasa cumpănire între freamătul clipei și autoritara închegare a întregului.

Detaliind impresiile noastre, să mărturisim bucuria de a fi redescoperit prospețimea paginilor *Concertului nr. 1 în sol minor* de Mendelssohn-Bartholdy, al căror flux neîntrerupt a fost pătruns, în *Andantele median*, de un lirism reținut și de o cantabilitate demnă de pana unui Beethoven sau Chopin. Ne mai stăruie în minte caracterul elegiac al temei secundă din partea I și finețea dantelelor în care abundă Finalul.

În *Concertul nr. 1 în si bemol minor* de Ceaicovski am fost irezistibil duși de valul unei continue înaintări, pasionantă prin bogăția de sensuri a fiecărui eveniment sonor. Nici urmă de acele ticuri în stare să deformeze imaginea atît de popularei partituri, ci mereu un suflu viu al frazelor, o autenticitate care ne-a cucerit. De la primele acorduri, retrase îndărătul fastuoasei melodii introductive expuse în *tutti*, continuînd cu mocnirea șoptită a temei principale, trecînd apoi prin încheștarea patetică dintre protagonist și orchestră ce se consumă în dezvoltare, spre a ajunge, în Final, la acea minuire a timpurilor sugerînd tablouri mereu înnoite care culminează cu o scînteietoare jerbă de lumină, totul a respirat echilibru și monumentalitate. Să relevăm și aici mișcarea mediană unde, ajutat fiind de intervențiile remarcabile ale flautului și violoncelului, solistul a impregnat acea atît de simplă temă de întreaga nemărginire a orizontului stăpîni ruse.

Mai presus de performanța în sine a programului, revenirea la București a lui Lazar Berman a însemnat o lecție de profesionalism, venită de la un artist ce servește cu înțelepciune marea Muzică.

În deschiderea memorabilelor seri dirijate de Mircea Cristescu ni s-a readus în atenție, printr-o execuție îngrijită, *Simfonia a III-a op. 30*, „*Ecouri de jazz*” de Dumitru Bughici, o evocare plină de culoare, de-a lungul a patru mișcări riguros proporționate, a unor surse celebre din istoria mai veche sau mai nouă a acestei atît de originale contribuții muzicale venită de peste ocean. Lucrarea a fost cîntată în cadrul ciclului „*Antologie simfonică românească*”, meritorie inițiativă a Filarmonicii de a reprograma creații care s-au dovedit rezistente în timp.

Viniciu MOROIANU

Din concertele Radiotelevizunii

Mădălin Voicu—Mihaela Martin

Pentru prima dată în stagiunea '84-'85 Mădălin Voicu a reușit să lucreze în mod permanent cu o orchestră, e vorba de cea din Craiova, fapt îmbucurător pentru dezvoltarea aptitudinilor sale dirijorale. De altfel constanța în practicarea meseriei pe care si-a ales-o i-a dat o mai mare siguranță și dezvoltură în gestică și acest aspect l-am remarcat în primul rînd în concertul dirijat la RTV, în 4 aprilie. Programul său — *Amurg de toamnă* de Alfred Alessandrescu (o piesă de circumstanță ce putea fi foarte bine înlocuită cu o lucrare a unui compozitor contemporan), *acompaniamentul Concertului de Beethoven pentru vioară și orchestră*, fragmente din *Suita de Britten pe o temă de Bridge* și *Simfonia italiană* de Mendelssohn-Bartholdy — ne-a relevat o curbă a realizării clar ascendentă.

Mădălin Voicu e un temperament dinamic ce se simte bine într-o muzică vioaie, energică și simplă. El inspiră încredere instrumentiștilor din orchestră și face să se cinte cu plăcere pentru că are o bună intuiție a mișcării, a tempourilor firești și convenabile și, așa cum remarcam mai sus, siguranța a ceea ce face. Am putea spune deci, fără să ne înșelăm, că înclinațiile sale naturale constituie o premisă sigură a talentului său de muzician, de dirijor în speță. E drept însă că de-a lungul repetițiilor am sesizat la Mădălin Voicu o oarecare lipsă de adâncime în redarea pieselor amintite, o superficialitate pe care o aduce de obicei ușurința cu care izbutește ceva, lipsuri pe care tânărul dirijor trebuie să le corecteze cu o maximă seriozitate și deplină înțelegere. E mult mai complexă imaginea pe care ți-o formezi când intuiția e întărită și amplificată de studiul atent, aprofundat, sau altfel spus: cultura (inclusiv cea muzicală) lărgeste nu numai cunoașterea ci și imaginația.

Am considerat util să consemnăm aceste observații cu caracter aproape didactic, și iată de ce: Mădălin Voicu este abia la începutul carierei sale, deci are tot timpul să lucreze în vederea acelei autoperfecționări atât de necesară în artă; o critică obiectivă valorează, în acest moment mai mult decât orice laudă de complezență: calitățile sale, cu condiția să fie atent cultivate, îi vor aduce cu siguranță satisfacții mai mari și mai trainice decât cele ale unui succes prea facil.

Mihaela Martin a cîntat *Concertul* de Beethoven cu obișnuitu-i farmec în maniera ce-i este proprie: lejeritate instrumentală, accente pasionale alternînd cu un lirism sensibil, expresivitate și decizie. Ne-au nedumerit două lucruri: sunetul senzual prea adesea și o lărgire izbitoare a tempourilor în special în prima și a doua parte. Procedeele în sine sînt frecvent întîlnite la mulți interpreți. David Oistrach avea obiceiul să reliefeze grandioarea muzicii *Concertului* de Brahms lărgind tempo-ul în expunerea primei teme a părții I-a, Szeryng la rîndul său procedea la fel în același *Concert* de Beethoven, Perlman în *Concertul* în *la major* de Mozart este mai pasional și mai senzual decât, de pildă, Grumiaux, Suk sau Szeryng (păstrînd totuși importante puncte de contact cu aceștia) — însă toți se folosesc cu discreție de aceste „deformații” expresive, și de încă multe altele.

Nu pledăm pentru un „model” interpretativ imuabil ci pentru suplețea stilistică, cu condiția înglobării acelor date unanimit considerate esențiale, ale textului muzical: o versiune subiectivă dar convingătoare în spiritul justetii stilistice. Sîntem convinși că treptat Mihaela Martin își va descoperi noi resurse în înțelegerea muzicii beethoveniene, apropiindu-și acest magnific concert la fel ca pe cele de Ceaikovski, Bruch, Lalo, Mendelssohn etc., pe care le interpretează atât de captivant.

Dan SCURTULESCU

„Anotimpurile” de Haydn cu Cristian Brâncuși

Amînat din februarie (din motive obiective) pentru 11 aprilie, concertul simfonic al orchestrei Radioteleviziunii, avînd în program oratoriul *Anotimpurile* de Joseph Haydn, dirijat de Cristian Brâncuși, a fost așteptat cu interes (nu numai) din pricina importanței deosebite a lucrării. Pentru că am vorbit despre importanța estetică a muzicii, insistăm aici pe scurt asupra uneia dintre marile pagini de gen ale culturii muzicale europene, pe care regretăm însă a nu fi ascultat-o integral din pricina operării unor prescurtări în textul muzical, vizînd aducerea lucrării la dimensiuni compatibile cu cele ale unui obișnuit concert simfonic; cred însă că soluția de a fi programat începerea concertului mai devreme ar fi

fost mai potrivită pentru că, de obicei, în lucrări care presupun obligatoriu monumentalitatea, prescurtările alterează mai mult decât lungimea (absolută a) partiturii. Este evident că Haydn alege aici varianta programatică pentru descrierea unui univers omenesc așezat sub semnul curgerii neîntrerupte a timpului, ciclice și transformatoare. Așadar, momentele se configurează izolat, ele avînd, prin text și caracter, clare trimiteri la secvențe din viața cotidiană. Prin dispunere și caracter, tablourile se articulează însă continuu, cam la modul în care o frescă se compune, la analiză, din scene și microscene. Al doilea element de interes al unei audiții contemporane este reprezentat de „confruntările” între convențiile muzicale (forme, armonii) ale epocii și complexitatea subiectelor abordate: se observă aici virtuțile descriptive deosebite ale fugilor sau posibilitățile de exprimare colorată ale unui limbaj armonic, prin comparație, sărac. Al treilea element de interes îl reprezintă corelațiile text (idee) — muzică: putem aici distinge câteva momente de modificare a titlului de corelație, avînd cauze clare în planul semnificației extramuzicale, anticipînd marile dezvoltări programatice ale limbajului muzical. Am insistat atît asupra interesului componistic al piesei deoarece versiunea interpretativă, curată, redată cu fidelitate și fără emfază, în linia unei parcurgeri a partiturii consecutiv unei analize bine adîncite, a făcut deplin posibil decupajul analitic precedent. Alături de orchestră, corul a evoluat la același nivel de acuratețe expresivă. Subliniem aici aportul deosebit al basului Gheorghe Solovăstru, remarcabil susținător al unei ștîme ample, pretențioase, lingă care o „așezăm” pe Monica Teodorescu; ea și-a utilizat adecvat vocea clară și intonațiile non-vibrate, într-un acord stilistic cu partitura și epoca. De asemenea, Florin Diaconescu (dacă facem abstracție de câteva momente mai puțin realizate) a avut o contribuție substanțială și de calitate la reușita unui concert, dus la capăt cu mină sigură și știință de un dirijor tînăr, vîdînd deosebită competență profesională.

Viorel CREȚU

Sinfonia „BACH” de Sigismund Toduță

Nu constituie, cred, o exagerare să afirm că ultima lucrare a maestrului Sigismund Toduță — „*Sinfonia „Bach” per organo solo*” — reprezintă, în contextul literaturii acestui instrument, la noi, cea mai importantă realizare. Mai mult decât atît, ne aflăm, considerăm, în fața unei creații organistice de specială fizionomie în componistica contemporană de după Messiaen, cel care a definit o veritabilă epocă în literatura acestui instrument.

Desigur, din punct de vedere strict formal, „*Sinfonia per organo solo*” este gîndită și realizată în sensul creațiilor instrumentale, de acest gen, ale Renașterii. Deși închinată memoriei cantorului de la Leipzig, lucrarea lui Sigismund Toduță se așează în zonele unei spiritualități latine însemnate, solare chiar. Tocmai în acest sens, evenimentele discursului muzical evită conductul unor tensiuni, exemplare în dramaturgia de tip clasicoromantic; structurile sonore de tip modal definesc zone de spiritualitate clară, propice etalării evoluțiilor de ordin ideatic. Însămnul formulei intonaționale B.A.C.H. reiese în mod firesc din microstructură, cu sens simbolic, într-o devenire ce dozează cu mare rafinament un anume tip de heterofonie ce parcurge stadii de real interes muzical-artistic între polifonie și omofonie.

Organista Ursula Philippi, muzician notoriu pentru seriozitatea pregătirii aparițiilor sale publice, a sesizat problematica specială a lucrării în temeiul unei